

BILTEN BR. 15
decembar, 2003 godine

SUSRET

PREDAVANJA O LJUDSKOM SRCU

Tri predavanja održana 1950. godine u Kaliforniji

– Erenfrid Fajfer (Ehrenfried Pfeiffer)

Prevod sa engleskog Aleksandra Andrijević

I predavanje

17. decembar 1950.

Prošlog puta sam govorio o našem radu sa kompostom u Kaliforniji. Danas bih želeo da se vratim na jednu više antroposofsku temu, ali kako stalno moramo da prekidamo to neće biti ciklus kao prethodnih zima. Međutim, predavanja će ipak biti povezana.

Pre nekoliko godina sam ovde na farmi održao predavanja u vezi sa čovekovim nervnim sistemom. Nastojao sam da izgradim most između fizičkih organa i duhovnih snaga. Nameravao sam da nastavim i govorim o ritmičkom i metaboličkom sistemu, ali pojavile su se teškoće. Ukoliko čovek proučava metabolizam – izmenu materija – to je komplikovana tema koja zahteva znanje na polju fiziološke hemije. Vrlo je moguće da se pojave nesporazumi ukoliko slušaoci ne poseduju predznanje o tome. Takođe, ovakvo proučavanje ritmičkog sistema zahteva duboki uvid u fizičko funkcionisanje.

Ljudsko srce i krv su jedna od najobuhvatnijih tema. Dr Štajner je govorio o eterizaciji krvi koja se odigrava u ljudskom srcu, tj. o preobražavanju materije u eterske snage. Mi danas možemo da citiramo dr Štajnera, ali bismo isto tako želeli da razumemo zašto i kako je on bio u mogućnosti da govori o takvim stvarima. Danas fiziologija ima vrlo ograničeno znanje o ulozi srca. Međutim, pored antroposofije i druge okultne grupe poznaju tajnu srca, ali ne žele da drugi o njima saznaju. Stoga ovo shvatamo kao određeni izazov. Takođe, u *Duhovnom vođstvu čovečanstva* dr Štajner iznosi potrebu za naukom koja će moći da posmatra delovanja Hrista u prirodi. To je, ipak, nešto za daleku budućnost. Kao antroposofski naučnik želeo sam da proučavam srce kao organ gde se izgrađuje most između čovekovog fizičkog tela i njegovog duhovnog bića.

Pre 16 godina upoznao sam izvesnog tada vodećeg okultistu (koji nije poznat javnosti) i koji nije bio u antroposofiji već se bavio ne crnom već više sivom magijom, mada bližoj tamnim nego svetlim snagama. On je po zanimanju bio lekar i ispričao mi je priču o smrti dr Štajnera – prema svom istraživanju i istraživanju svojih saradnika – koju je on video kao posledicu činjenice da je dr Štajner želeo da mnogo više javno govori o duhovnoj ulozi ljudskog srca, ali da drugi okultisti tada nisu želeli da podele to znanje. Stoga su delovali na Rudolfa Štajnera silama jačim od njegovih odbrambenih snaga i on se zato razboleo.

To o čemu je Štajner želeo da govori bila je “peta srčana komora”. Cela ideja je u tome da u naše vreme dolazi do određenih promena u ljudskom srcu koje će postepeno obrazovati petu komoru. Ta peta komora biće novi čovekov organ koji će mu omogućiti da se drugačije nego što je to sada moguće kontrolišu životne snage.

Poznato je da u krvi postoji neka vrsta endokrinog delovanja. Pronađeni su tragovi neke vrste “suprarenalina”, kao adrenalina, koji ukazuje na to da srce funkcioniše kao neka vrsta žlezde. Rudolf Štajner je želeo da govori više o eterizaciji i srcu kao organu sa dvojakom

ulogom, podjednako fizičkom i duhovnom. Srce nije pumpa već organ u kome se stvara eterski prostor tako da je krv više usisana nego upumpana u srce. On je, takođe, rekao da je važno promeniti naučno shvatanje koje se sastoji od ideje da je srce pumpa na nešto drugo. Ipak, nije od pomoći samo citirati Štajnera, već treba pronaći ključ problema.

Ja ću ovim predavanjima pokušati da njemu napravim postepen pristup. Počeću od njegovih reči radnicima prilikom izgradnje Geteanuma u predavanju od 6. juna 1923. godine. Govoreći o cirkulaciji krvi i kretanju srca, on je rekao da nije kod svakoga srce na istom mestu. Rekao je da je kod igrača pomalo pomerenom sa leve u desnu stranu i kada se tako nešto dogodi to čini čoveka unutarnje prijemčivijim za uticaje sredine. Takođe je rekao da kod savremenog čoveka postoji tolika poremećenost cirkulacije krvi da je danas čovek u stanju da gleda filmove, a da se ne onesvesti, kao što bi stari Grci trenutno pali u nesvest u bioskopima zbog uznemiravajućih uticaja na cirkulaciju.

Činjenica da vodimo pogrešan socijalni život danas je u tesnoj vezi sa pogrešnom predstavom srca kao pumpe. Zdrav socijalni život se može razviti samo ako se stara predstava srca kao pumpe zameni pravilnom. Prema tome, ovo je nešto što bi trebalo da zainteresuje proučavaoce socijalnih problema. Rudolf Štajner je, takođe, rekao da će pravo znanje o ovome dovesti do toga da će moći da se naprave mašine koje će biti u skladu i harmoniji sa čovekom, a ne kao danas razarajuće. Rekao je još da samo onda kada ljudi budu znali da je nevidljivo u čoveku ono što pokreće srce, tek će se tada steći uslovi za izgradnju odgovarajućih mašina i da tek tada može doći do društvenog preporoda.

U prirodi postoje tri principa: princip forme, princip materije, one koja gradi oblik, i boje. Možemo opisati bilo koji predmet posmatrajući njegovu formu i boju. To je istina ukoliko samo posmatramo spoljni predmet. Međutim, postoje i apstraktne geometrijske misaone forme koje ne možemo naći u prirodi, jer u njoj uvek vlada zajednica materije i misaone forme.

U prirodi vidimo dva principa *stvaralačkog bića*. U formi vidimo Božju misao, a kako su forme uvek u neprekidnom procesu promene i razvijanja, to je ujedno slika i *stvaralačke misli*. U materiji počinjemo da otkrivamo drugu oblast stvaranja, zato što je materija područje koje je proizašlo (pomoću Trona) iz duhovne supstance Tvorca. Prema tome, svaka supstanca je duhovna supstanca Tvorca. Sam Tvorac nije materija već sila koja deluje u materiji tj. volja. U svakoj supstanci pronalazimo emanaciju volje samog Tvorca.

To su duboka pitanja koja zanemarujemo. Da bismo im pristupili zahteva jedno stanje obožavanja, početak shvatanja svetosti problema kojem hoćemo da pristupimo. Ukoliko imamo ovakav stav moći ćemo da otkrijemo *volju* Tvorca u materiji i *misao* Tvorca u oblikovanju materije. Jedino ako smo u stanju da se približimo ovoj svetinji moći ćemo da prevaziđemo materiju i da počnemo da je preobražavamo. Onda ćemo razumeti da unoseći materiju, u smislu udisanja i ishrane, prelazimo u najsvetiju oblast koju ljudsko biće može da opaža.

Forma i materija su u prirodi dovedene u vezu procesom rasta. Forma se popunjava materijom putem ishrane, metabolizmom. Tako nastaje treći entitet koji prouzrokuje kretanje i promenu materije u formu. To je princip kretanja u njegovom najširem značenju. On živi u pozadini gde god postoji rast i razvoj, a to je *kosmičko kretanje*. Ovo kosmičko kretanje živi u svakom telu i organizmu, životinja i čoveka. To kretanje je treća Božija sila u koju imamo uvid kada posmatramo šta je iza metabolizma i cirkulacije. Ukoliko posmatramo duh vidimo to kretanje kao nešto ugrađeno u *osećanja* Tvorca ili još pre *srce* Tvorca, iz koga dolazi svako osećanje koje postoji.

U ljudskoj formi koja je "slika Božija" pronalazimo *misao* Tvorca, harmonično *srce* Tvorca i proisteklu *materiju* samog Tvorca. Gete je govorio da ukoliko naše oko nije od prirode Sunca ne bi moglo da prepozna Sunce, a da mi nismo Božije prirode ne bismo mogli da prepoznamo Boga. U našoj misli je mogućnost da primimo Božju misao u našim organima. U razmeni materija, metabolizmu, mi učestvujemo u *volji* Tvorca. U procesu cirkulacije od samog Tvorca mi primamo u sebe nešto od njegove harmoničnosti koju je on u nas ugradio. Sve to je dato čoveku na korišćenje. Niko nije pod uticajem Tvorca, što podrazumeva odgovornost koju ćemo upotrebiti ili zloupotrebiti. Činjenica je da svi činimo i jedno i drugo.

Sada da pređemo na problem srca. Fiziološki to je izuzetan telesni organ, anatomski to je sistem mišića. Mi posedujemo mišiće u našim rukama, nogama itd. To su vlaknasta tkiva koja nose našu strukturu, jer možemo da zahvalimo mišićima što drži naš skelet. Srce je, takođe, sistem mišića i kao takvo je vezano za astralno telo. Međutim, srce je drugačiji mišić utoliko što su njegova vlakna položena drugačije i takođe to je šupalj mišić. Mislim da je ono jedini šupalj mišić u telu. Činjenica da je to šuplja sfera dovodi do unutarnjih kretanja s obzirom da unutra postoji praznina.

Sada bih podsetio na Štajnerove vežbe za učenje imaginacije: stvorite predstavu sfere, preobrazite je do centralne tačke i iz tog centra ponovo ka sferi. Možete misliti o koncentričnim krugovima koji se smanjuju sve do tačke i opet povećavaju. Kasnije možete probati da tu sliku primenite na spoljni kosmos gde će se sve smanjivati do Zemlje, a od nje u centar sfere i tačku koja će biti vaše srce kao središte sfere. Ovo mora da se doživi jer samo razmišljati o tome nije dovoljno. Ukoliko ovo doživite, onda se ponovo proširite, a ono što se širi nije ogroman kosmos, već vi sami. Onda ako ste tada objektivni i dovoljno jaki, shvatićete da vidite sebe na pragu Duhovnog Sveta i ukoliko vam Čuvar praga dozvoli da ga pređete videćete koliko ste majušni. Ta nova sfera koja se širi je nedovršen i neujednačen kosmos, neki njegovi delovi su izraženiji, a neki ne. To nije obeshrabrujući već objektivni doživljaj. Videćete da sve što je duhovno zrači i osećaćete njegovu snagu zračenja, a takođe tada možete da doživite druge, tamne prostore.

Tako čitav Bogom načinjen kosmos koncentrišete u centar iz koga se širi ono što će jednom postati neki novi kosmos, a upravo to čini da se srce pokreće, kretanja koja se širi napolje iz srca. To je ono što je Štajner bio spreman da da i zapravo je u vidu meditacije i ostavio, a čemu su se drugi okultisti protivili.

Takođe je rečeno da dok ovo saznanje o centru srca ne bude obelodanjeno neće biti spasenja za ljudski rod već samo razaranje! Čovek može ovo nazvati senzacionalnim ili može reći da je ovo toliko duboka tajna da je čak i mračne snage priznaju!

Eterski centar srca privlači krv u sebe i tada je pulsirajući ponovo izbacuje. Tako se materija preobražava u eter i dr Štajner kaže da se forme uzdižu ka eterskom mozgu i odatle ka fizičkom mozgu tako da bi on mogao da funkcioniše i da bi postojala harmonija u telesnim organima. Njihova funkcija je uređena onim što se dešava između eterskog srca i eterskog mozga. Kroz srčani mišić i njegovu šupljinu i eterski centar unutra, pulsira krv koja ulazi u srce i sve četiri njegove komore. Između druge i treće komore odlazi u pluća da se obnovi, a iz četvrte odlazi ponovo u telo. Ne postoji puls u glavnoj veni koja dovodi krv u srce – tu nema pritiska – on je iz svake vene usisan.

U plućima, i kiseonikom u njima, krv je u dodiru sa spoljnim svetom. Stara, zatrovana, iskorišćena krv odlazi nazad iz pluća kao regenerisana krv. Zaista je tu neprekidan proces umiranja i ponovnog obnavljanja. Nova krv se zaista rađa. To je zadivljujući proces o kome mi gotovo ništa ne znamo. Srce je jedini mišić koji se zamori samo jedanput (ukoliko crce nije bolesno) i to prilikom smrti. To ukazuje na večite mlade snage u eterskom srcu; srce u potpunosti živi u kosmičkim ritmovima. Živi u odnosu vremena kosmičkih kretanja Sunca u Zodijaku. Dodatno, srce se takođe hrani iz krvi. Ono što jedemo odlazi delimično u limfni sistem, a delimično u jetru, ali najzad sve što jedemo odlazi u krv. Tako ova ljudska krv (prava krv a i limfa) nosi hranu i odnosi pokvarene telesne proizvode, a takođe to je obnovljena materija koja pulsira iz srca u telo.

Sve što jedemo je od velikog uticaja na srce. Na primer, ukoliko pijemo alkohol, on nepromenjen ulazi u našu krv i može se tačno izmeriti. Alkohol kruži kroz celo naše telo kao strana supstanca. Ta supstanca nameće nešto srcu. Crno vino, na primer, ima dejstvo da otvara kapilare prema glavi tako da više krvi ulazi u nju tako da je ona u neku ruku prosvetljena. Ljudi imaju više živosti u glavi tako da tada dobijaju više ideja i rađaju se topla osećanja. Ukoliko vas neko u takvom stanju potapše po ramenu to nemojte shvatiti ozbiljno, jer to samo znači da su ti kapilari otvoreni. Na druge, na primer, na Getea, koji je voleo čašicu crnog vina, ono je delovalo poetski podsticajno.

Vidimo da alkohol donosi promenu, remeti celokupno funkcionisanje srca. Takođe čini da jetra otvrdne. Sa svim što jedemo nastaju promene u srcu. Tajna varenja je da ne unosimo stranu materiju u naš sistem, već da se sva hrana razbije i da se promeni njena forma.

Nepravilno varenje se dešava kada do toga ne dođe, što utiče na srce. Srce ima zadatak da reguliše sve i krv oslikava sve što se dešava u našem telu. Bubrezi su u zdravom telu u stanju da filtriraju šećer iz krvi. Na drugoj strani, u glomeruli, krv ponovo apsorbuje šećer. Neophodno je da šećer ne bude prisutan dok se krv prečišćava u bubrezima, onda se vraća. Kroz pluća krv se regeneriše, kroz bubrege se krv čisti, a srce učestvuje u oba ova procesa.

Dr Štajner je govorio da se u starija vremena duhovno iskustvo sticalo pretežno preko pluća, preko kojih je čovek upijao drugi svet u sebe, tako da je Bog bio određeni pojam za njega. Taj odnos se gubio vremenom i do XIX veka čovek više nije mogao da udišući doživi sile Boga. Tada pronalazi u materiji od Boga zaboravljeni svet. Dr Štajner dodaje da se posle XIX veka čovekov doživljaj duhovnog sveta odigrava putem bubrege. Bubrezi ne doživljavaju drugi svet neposredno, već putem unutaršnjeg sveta. Jednom je dr Štajner bubrege nazvao mozgom metaboličnog sistema. Ukoliko je poremećena funkcija bubrege i mrežnjača na oku je poremećena i takođe dolazi do visokog pritiska koji se inače dobija kada je astral duboko uvučen u krvni sistem. Na ove procese mogu uticati lekovi, ali oni ne mogu da pomognu duhovnim i regenerativnim snagama koje se nalaze u svemu i koje su potrebne. Stoga treba naučiti kako da se ponašamo da ne bi previše opteretili naše bubrege.

Rudolf Štajner je napomenuo da putem bubrege opažamo samo naš lični duhovni svet. Prema tome, te bubrežne ideje su, ukoliko nisu oduhovljene, pune strahova, neusklađenosti, ideja vidovitosti. Ukoliko verujemo bubrezima bez znanja o eterskom srcu kao regulatoru, onda saznajemo samo o atomskom razaranju čoveka i sveta.

Ukoliko bubrezi ne prečišćavaju krv, to znači opterećenje za srce. Stoga se preporučuje odgovarajuća dijeta sa malo šećera itd. Međutim, moguće je sresti ljude koji se svega pridržavaju, a opet izgledaju iscrpljeni i bezvoljni. Takvo stanje je prouzrokovano manjkom duhovnih aktivnosti, a ne ishranom i ono može dovesti do oslabljenja srca. Na krv ne utiču samo spoljni utisci već svaka emocija, strah, radost itd. Stvaranje adrenalina se menja sa strahom i besom. Sada se zna da plahovite osobe svojim stanjem utiču na dejstvo adrenalina u sebi. S druge strane, radost drugačije deluje i na našu krv se utiče kada, na primer, ne osećamo radost kada neko objektivno dobro govori o nama ili drugima. Moralnost utiče na skupljanje i širenje kapilarskih sudova, a emocionalni, moralni, duševni život utiče na sastav krvi.

Onda postoji i pitanje duhovnog doživljaja: u času kada čovek postane duhovno delatan – to ne znači samo da misli logično već da bude duhovno aktivan – u tom času sastav krvi se ponovo menja. Rudolf Štajner je jednom prilikom rekao da se može izmeriti sadržaj azota u krvi i bubrezima osobe koja drema i osobe koja pokušava da reši neki matematički problem. Štaviše, u pravilnoj meditaciji postoji duhovni proces koji razlaže iskorišćene proizvode u krvi. Osnova života i zdravlja leži u mogućnosti da putem duhovne aktivnosti preobrazite iskorišćenu materiju u etersku. Moralna radost i čista misao mogu mnogo doprineti u vezi ovoga.

Sa svakim otkucajem srca određena količina materije se apsorbuje, uzima kao fizički pritisak i dodaje eterskoj materiji. To potom nastavlja da zrači napolje. Dr Štajner je govorio da je vidovitom oku moguće da vidi koliko neko zrači od srca ka mozgu i kada bi čovek ovo znao bilo bi ga sramota da zaspi na predavanju u prisustvu nekog ko je vidovit. Isijavanjem iz ovog eterskog dela srca zapravo obrazuje se duhovni čulni organ. Novi čulni organ se obrazuje u tom eterskom srcu i to je jedini organ pomoću koga čovek može da oseti i prepozna eterskog Hrista.

Misao kao: “Ne ja već Hrist u meni” može nas dovesti do zdravih osećanja, ali samo to nije dovoljno. Mora postojati nešto što će proći kroz našu volju, a kako je volja u spoju sa metabolizmom da bi proizvela etersku materiju, tako “ne ja već Hrist u meni” treba da deluje kroz etersko srce, preobražavajući materiju u čist eter, čisto isijavanje.

Slično tome kako su u starim misterijama doživljavali Sunce, tako mi danas doživljavamo srce. U svakom srcu doživljavamo Sunce. Sunce sija na sve ljude, na polja na Zemlji, sija na druge planete. Sve ovo vreme koristi sopstvenu energiju. Sunce razlaže materiju i preobražava je u energiju koja zrači. Njegova svetlost se može videti svuda u našem zemaljskom okruženju. Ista snaga koja boravi u Suncu hoće da živi u svakom ljudskom biću.

Ukoliko postanete svesni srca kao duhovnog organa, počinjete da razvijate snagu da vidite eterskog Hrista. To postižete tako što shvatate da je ta snaga u srcu istovetna onoj u

Suncu, kako fizički, tako i duhovno. Ako to uzmete kao stvarnost, postojaće još uvek sukobi, ali će se takođe shvatiti da se vaša celikupna slika sveta menja. Snaga iz srca je snaga koja će biti dobra.

Sada, pomalo budno snevajući, zamislite kako bi izgledao svet da svi oni koji su odgovorni za političku budućnost Zemlje, sa ratom ili bez rata, itd, kada svi oni ne bi koristili razmišljanje bubrezima već sijajuću snagu srca. Kako bi drugačija budućnost bila. To, međutim, još uvek nije razvijeno i zato moramo da trpimo posledice razmišljanja bubrega.

Sve što možemo da uradimo je da budemo svesni snaga eterskog srca. Zato što one sijaju, mogu se videti sa drugih planeta i time se povećava sjaj Zemlje. U stvari, Zemlja će kroz ovaj proces postati zvezda. U vezi oživljavanja antroposofije u nama, ne samo kao nečeg apstraktnog, rekao bih da kada bi barem na čas ugledali ovaj eterski organ srca, počeli bismo da oživljavamo antroposofiju.

Posebnost srca je da je to jedini telesni organ koji se sam održava. To je zato što ga krv koja protiče kroz njega ujedno i hrani. Koronarni sudovi oko srca su kao ruke koje ga pridržavaju. Ovi koronarni sudovi hrane srce i odnose iskorišćenu materiju. Oni su najopterećeniji sudovi tela. U modernog čoveka skleroze i tromboze, obolenja koronarnih sudova, su najraširenije. To je zato jer etersko nije u mogućnosti da preuzme udar fizičkih stvari na srce, pa ono postaje kruto ili zapušeno. Čovek tada doživi neočekivan, iznenađan kraj. Savremena nauka isto tako zna da strah ili očajanje takođe dovode do povećanja tih bolesti. Ova obolenja nastaju jer srce ne dobija odgovarajuću duhovnu hranu.

(Na ovom mestu je predavač prikazao sliku eterskog srca)

Završio je rečima: "Radio sam na ovom predavanju 9 meseci i još uvek je nedovršeno, ali ukoliko zaboravite sve što je rečeno i doživite činjenicu da u sebi na mestu srca imate stvaralačko sunce, koje zapravo zrači svetlost i toplotu, već ste dosta postigli".

Pripreme za Susrete Beograd 2004

Počele su pripreme za jednu novu konferenciju u Beogradu, koja bi po planu trebalo da se dogodi početkom aprila 2004.

Dr. Wolf-Ulrich-Klünker je potvrdio svoju saradnju u obliku predavanja i seminara. On je član upravnog odbora Antroposofskog društva u Nemačkoj, upravnik jednog istraživačkog instituta i autor sledećih dela o istoriji duhovnosti psihologije i psihoterapije i antroposofske nauke o čoveku:

- "Samospoznaja- Samorazvoj"
- "Hristos i ljudska sudbina"
- "Očekivanja Andela-čovek kao nova hijerarhija"

Predavanje "Susret bića u Ja" je održano 2002. godine u Minhenu i služi kao studijski materijal za pripremu.

Berlin, decembar 2003. godine.

Tomislav Kraus

WOLF-ULRICH KLÜNKER

Predavanje je održano u Minhenu, novembra 2002. god.

SUSRET BIĆA U JA

Deo drugi

Za dodir Andela u Ja je dobro da se pojasni: Na neki način, radi se o tome, da ja, za sebe, ponovo otkrijem snage detinjstva, ponovo dođem u kontakt sa sobom kao detinjim bićem. Hristova izreka u Jevandelju glasi: "Ako ne budete kao deca, nećete ući u Carstvo Nebesko". Ako Vi ne budete kao deca, neće Vam se otkriti duhovni svet. To se sasvim konkretno, ovako može razumeti: Ukoliko ja, iz moje pozicije slobode, ne mogu opet da se povežem sa sobom kao detinje doživljajnim bićem, duhovni svet, čiji prvi stupanj je susret sa Anđelom, mi ne stoji otvoren. Anđeo je najniža Hijerarhija (u duhovnom svetu se broji

odozgo) – znači, treći red, treće Hijerarhije – on je prvi stepen nebeskog sveta, koji ja samo onda postizem, ne ukoliko ostanem, nego budem – a to je velika razlika!- ukoliko ja budem kao dete. Ne ukoliko ostanem infantiln, nego ukoliko iz moje svesti slobode uspem da uđem u doživljajnu formu deteta, sa njegovom direktnošću, neposrednošću, otvorenošću.

Jer, šta je dete? Dete je neposredna težnja, ono je volja, ono je osećaj. Dete je, tako reći duhovno visoko. Ali, ono nije nešto između, ono je sasvim otvoreno, direktno. Moglo bi se reći: Dete je neposredna prisutnost od Ja, kao osećajnog bića u svim ravnicama; mišljenju, osećanju i volji. Problem kulture odraslih je ukoliko ove strane detinjstva teško dolaze do izražaja. U smislu jedne nove nauke o čoveku, mi se nalazimo u fazi u kojoj pojmovi kao detinjstvo, vaspitanje, škola i pedagogija drugačije mogu da se shvate. Ne radi se više o tome da se deca vaspitavaju ka individualnosti, ona su sa duhom samim, sa Anđelom tako blisko povezana, da to više nije nužno. Pedagogija i vaspitanje daleko više znače, da ja kao svet odraslih, gradim duhovni milje u kome ove individualnosti sebe mogu tako da obuhvate, kako je to njima nužno. Kako mogu tako da gradim duhovni milje, da ova bića i ove dečije individualnosti u neposrednoj blizini Anđela, iz sebe samih mogu pronaći sopstveni sudbinski - i Ja –razvoj?

Snaga duha, duhovna veza, sve do životnog osećaja, nalazi svoj izraz u detinjstvu. I jedan kriterijum sposobnosti preživljavanja kulture odraslih biće taj, da li će moći da proizvede odgovarajući životni milje. U tome se nalazi mnogo socijalnog. Tu leži, pored svih pojmova (kao na primer “globalizacija”, koji se tako olako koristi) i sposobnosti, odlučujuće: Da li će uspeti stvaranje jedne kulture odraslih, koja je sposobna za detinjstvo? Da li će uspeti uspostavljanje socijalnih, privrednih i obrazovnih odnosa tako da ova vrsta snaga detinjstva može doći do izraza? Ili će to biti sprečeno?

Šta je, ustvari, kultura odraslih u sadašnjosti? Uzmimo, čovek sedi u avionu i gleda kroz prozor. Kaže se da avion oponaša pticu. To uopšte nije slučaj. Ja, ustvari letim, ali to letenje, ta sposobnost dolazi do izražaja tako što se distanciram od okoline, odnosno, što se objektiviziram. Na avionski prozor gledamo kao na ekran. To je velika razlika: Ptica je u vazduhu, ptica je u vezi sa prirodom. Mi smo sve više u jednoj ljudskoj civilizaciji koja nam daje sposobnost – spolja tehnički, ali ne i unutrašnje – da svet, stvarnost, takođe i duhovni svet tako shvatamo, kao da ih posmatramo na ekranu, umesto da smo unutra. Kako da opet uđem, bez da sebe kao doživljajnog čoveka, koji je samo posmatrač, izolujem?

Kako da opet uđem u sebe, u svoj biografski i karmički razvoj, bez da se služim fatalnom potrebom, da svoju karmu, svoje Ja, mogu da posmatram kao na ekranu? Potreba za susretom sa Anđelom, a takođe i doživljajem reinkarnacije, često nije ništa drugo, nego da ja najradije želim sebe da posmatram spolja, objektivizirano. Nasuprot tome je biti u životnom doživljaju detinjstva i tome pridodati ono što je razvojni rezultat svesti, naime to da ja mogu da ostanem slobodan, autonoman čovek. S obzirom na to je jasno, zašto je u proteklim epohama bila reč o tome da je susret sa Anđelom užasan. Danas on može u dvostrukom pogledu biti užasan: U prvom pogledu on može biti užasan, jer sam ja iznenada konfrontiran sa jednom unutrašnjom dinamikom snage, koju ne mogu da izdržim. Mi imamo, sve do psihijatrijskih, bolesničkih slika, dovoljno primera za ovakvu situaciju, gde dolazi do unutrašnjeg naboja snage, bez da slobodno Ja može da se održi. Susret sa Anđelom može u tom pogledu biti užasan, da ja u sebi osećam: Ja sam izgubio kontakt sa realnošću u doživljaju. Tamo gde sam ja svestan čovek, misaoni čovek, takođe i osećajni čovek, posmatram svet kao kroz avionski prozor, bez da sam u tome stvarno. U takvoj situaciji danas se može čuti govor kroz Anđela, ne akustično inspirativno, ne posebno glasno, nego tiho kucajući. Ovaj govor Anđela danas u meni glasi: Idi u konsekventnost svoje duhovne presude!

Ovo je tačka u kojoj Anđeo stvarno može biti užasan. Idi u konsekventnost tvoje duhovne presude. Ne oslanjaj se na druge. Ti stojiš sam u tome kako si ocenio tvoj život, tvoje životne odnose, takođe i ostale osobe. To je opasna tačka: presuda o drugim ljudima, takođe i o bližnjima. Idi u konsekventnost tobom izgrađene presude i izdrži unutrašnju povezanost. To je tačka u kojoj se događa dejstvo snage, bez da se Anđeo pojavi i gde ja primećujem: Ja stojim u jednoj dinamici, koja me neposredno povezuje sa stvarnošću, sa životom, ukoliko ne činim uobičajene izgovore. Uobičajeni izgovori glase: Ja sam nisam zadužen! I Ja ne mogu sam da rasudim o tome! Drugi izgovori glase: Ja mislim i rasuđujem i primećujem nešto (presuda je često osećajna!) ali ja ne idem u konsekventnost, uskoro sam zaboravio to što je pre toga, bilo tako važno.

U tom pogledu, nama su potrebna – takođe psihološki i psihoterapeutski – dva pojma, koji se u današnjoj psihologiji ne pojavljuju, a koji su za sadašnjicu važniji nego neki stari pojmovi, kao na primer pojam potiskivanja. Ta dva pojma glase: konsekventnost i kontinuitet. Neka duševna oboljenja, duševni problemi danas imaju posla sa tim, da ja ne mogu da održim unutrašnju konsekventnost i kontinuitet stanja u kome se duhovno nalazim. Neke prepreke u

biografiji, kao jedan nalet depresije ili masivno terapijski relevantni poremećaji, imaju veze sa tim da nije realizovana snaga duše svesti, koja ne treba da vlada samo u telu, nego mora doći i do duše. To o čemu se radi je ustvari dimenzija volje. Volja više nije: Ja hoću ovo ili ono da uradim, nego volja se realizuje kroz to da se ja držim unutrašnje konsekventnosti i kontinuiteta mog sopstvenog rasuđivanja. Sve ostalo naginje tome da od volje postane "samovolja" i da me ona više nagoni, nego da ja kao slobodno biće voljno reagujem.

Može se reći: Anđeo može biti u dvostrukom pogledu užasan, bez da se pojavi. On će biti užasan kada ja prerano realizujem biografski moje duhovnu dimenziju, bez da sam je izgadio sa sopstvenim životom i životnom supstancom. Onda postajem duševno bolestan. I to je jedna perspektiva duševnih oboljenja sadašnjice: Dolazim li prerano do egzistencijalnih uslova mene samog kao duhovnog bića, bez da su se odozdo već izgradili noseći preduslovi? Radi se o tome da se razvije jedna vrsta dvostrukog vođstva između duha i života. Paralelno vođstvo u tom smislu, da ja, sa svojim duhovnim stremljenjem, koje želi da ostane slobodno, se stalno ne mešam u sopstveni život, a sa druge strane, da život stalno ne isključuje ili zasenjuje moje duhovno stremljenje. Pre-rano bi značilo psihičko oboljenje: Nešto duhovno se podiže u meni, što ja biografski, kako čovek još ne mogu da nosim. Pre-kasno bi nasuprot značilo: Postoji jedna tačka u mom životu gde dolazi do zajedništva između mene samog u ovoj inkarnaciji, između onog što sam ja kao doživljajni, kao živi čovek i onog što ja duhovno tom pridodajem ukoliko se klonim ove presečne tačke, ukoliko je ne primećujem, onda moj organizam gubi povezanost sa Ja, koja mu je danas nužna i ja postajem organski bolestan – prekasno shvatanje ove snage koju ne razumemo kao susret sa Anđelom. Prerano: Ja još nisam dorastao duhovnom u sebi. To će se odraziti na duševnom. Prekasno: Ja ne primećujem, da u tome što sam izgradio nema dovoljno noseće snage koja će prevesti život i telesnu organizaciju u budućnost. Prošlost jednostavno deluje i dalje. To će dovesti do jednog organskog oboljenja.

Za dalji naučno-ljudski razvoj ova bolesna događanja se mogu i ovako opisati: Susret sa Anđelom u meni ima posla sa dodirnom mene samog kao krvnog čoveka i mene samog kao nervnog čoveka. To najpre zvuči apstraktno, ali sa time treba izaći na kraj. Kakav je odnos Anđela zaštitnika prema čoveku u prelazu iz detinjstva, preko mladosti u odraslo doba? Kao biografski izgrađujuća snaga, Anđeo deluje kod deteta u prvoj liniji na telesni, na organski razvoj, a ne na svest. Treba sebi pojasniti: Ne susret sa Anđelom u prvom redu – mada i to naravno može da se dogodi – nego njegovo dejstvo u duhom samom, koji razvijaju telo u krvnim vezama. Krvna veza se izgrađuje kod čoveka iz jedne stvarnosti srca i dete živi iz ove stvarnosti srca. A prelaz veze sa Anđelom kod odraslih se sastoji u tome da ova krvno-srčana-stvarnost sve više postaje jedna vrsta nervno-misaone, sazajne stvarnosti. I čovek- a to je i sadržaj nauke o čoveku kod Rudolfa Štajnera, osnova valdorfske pedagogije-se budi u svesti, tako što one snage koje su u detinjstvu delovale na izgradnju tela postaju sazajne snage, snage svesti.

Ovim putem se kreće i Anđeo. Može se reći: Anđeo je užasan i biće užasan ukoliko ga primoravam da i dalje ostane u krvnim vezama. Može se zapaziti kako protiče ovakav put: U normalnom slučaju on ide opreko disanja – srce je sa organima za disanje i prostorno u bliskoj vezi – u organe glave, ustvari u mozak kao nervni organ. Primoravam li Anđela da ostane u krvnoj vezi, u srčanoj vezi, ova snaga Anđela će se u bilo kom obliku pokazati kao problematična. Ako mi uspe da Anđela emancipujem preko organa za disanje, do nivoa svesti, do nervne veze, ali ne teoretski, nego kao životnu snagu, u tome leži biografski zadatak. Ukoliko Anđela primoravam da ostane u krvnoj ili disajnoj vezi, onda će razviti dejstvo bolesti. Snaga duše svesti vlada u telu, ali ona mora doći do duše, do sazajne svesti. Ukoliko ja mogu da Anđela povedem sa sobom, onda neću samo za sebe – tako reći istorijsko ljudski po prvi put – uspostaviti autonomiju u telu, nego ću i njemu otvoriti nova delatna polja.

Ovakvo gledište je važno. Može se i psihološki izraziti. Dodirna granica između krvi i nerava – telesno formulisano – ova dodirna granica leži u duševnom doživljaju, tamo gde se sjedinjuju moj osećajni i misaoni život. Kako će misao postati egzistencijalna u smislu delatne snage osećaja, sa kojim sam visoko identifikovan, od kog se ne mogu distancirati ukoliko želim ostati zdrav? A sa druge strane gde će moj osećaj postati tako misaono sposoban, da ne mora nezdrživo da se ograđuje od slobodno misleće svesti?

Berlin, novembar 2003

Prevod i priprema: Naum Slovenski

Prevod omogućen ljubaznom dozvolom Wolfa-Ulriha Klünkera.

Izvinjavam se autoru zbog slovnihi grešaka, prilikom navođenja njegovog imena u prošlom broju Biltena, a čitaocima zbog propusta da naglasim, da će prevod predavanja, "Susret bića u Ja", biti predstavljen u četiri nastavka.

Z A B E L E Š K A

sa tribine održane u kući "Djure Jakšića" - Skadarlija u Beogradu dana 6. novembra
2003. godine, s početkom u 19.00 sati

Tema: Hrišćanstvo i antroposofija, s osvrtom na knjigu "Rudolf Štajner" autora Andreja Belog

Učesnici: dr Vladeta Jerotić,
Slobodan Rakočević i
Vladimir Medenica

Razgovor o knjizi "Rudolf Štajner" ruskog autora *Andreja Belog* održan je u prelepom ambijentu kuće "Djure Jakšića" u Skadarliji uz prisustvo pedesetak slušalaca.

Prvi je, otvarajući tribinu i s ciljem da da uvodnu reč, govorio **VLADIMIR MEDENICA**, urednik ove knjige i tom prilikom rekao:

"Ovo veče smo zamislili kao razgovor povodom izlaska iz štampe prevoda s ruskog, knjige *Andreja Belog*, koji je u njoj opisao vreme svog boravka u Dornahu".

Želimo da ovo bude dijalog, razgovor, tolerancija, da se ne "skače".

Voleo bih da se iznese hrišćansko shvatanje.

Pitam se da li je moguće pomiriti ovaploćenje, kosmičku evoluciju sa karmom i hrišćanskim shvatanjem o životu, smrti, o vaskresenju,

Pitagorejsko bratstvo je verovalo u seobu duša. Ovo je čudna teorija i nema mnogo veze sa hrišćanstvom, to jest da duša može da padne u životinju, ili čak u kamen. Jedinstvo cele vaseljene se možda otvara kroz pad čoveka do tvari. Pri seobi duša telo nije bitno; samo je duša bitna.

Ovde se nismo okupili ni da sudimo, niti da ne sudimo, već da sami sebi objasnimo, jer bez toga nema razgovora niti verske tolerancije. Postoje razne vere i razna učenja.

Sekte, jeres: to je samo ono što ima veze s hrišćanstvom.

Mi nismo proizašli ni iz čega, ne nosimo greh; u naše vreme sve je bilo zatvoreno, nismo imali ni knjige da pročitamo nešto iz te oblasti.

Štajnerijanstvo je prilaženje hrišćanstvu.

Problem smrti i pitanje besmrtnosti je pravo pitanje.

Andrej Beli kaže da je najveća umetnost muzika.

Beli je postavio ovu knjigu kao jednu spoljašnost, kao jedno društvo; učitelj je tu i on polako ulazi u društvo svih nacionalnosti, polako ulazi u I svetski rat,....

SLOBODAN RAKOČEVIĆ:

Od ovolikih pitanja *Vladimira Medenice*, ne znam odakle da krenem.

Po struci i obrazovaju Ja sam matematičar i sudbina mi je dodelila jedan put, a to je, da se kroz egzaktno matematičko školovanje priprelim za razumevanje antroposofije. Naime, Platon je rekao: "Neka ne ulazi onaj ko nije izučio geometriju".

Antroposofija zahteva školovanje, pripremu; to nije religija, antroposofija je nauka.

Ja nisam kršten u instituciji crkve. Tako sam vaspitan, u jednom slobodnom duhu, da nisam pripadnik ni jedne religije.

RUDOLF ŠTAJNER je rekao da "svaki čovek nosi muziku u sebi".

"**Antropos**" znači čovek, a "**sofia**" označava mudrost. Antroposofija je mudrost koju govori čovek.

Nastala je jedna nova pedagogija, medicina, teorija društva, jedna nova umetnost.

To je **euritmija**: može da se govori i peva pokretom;

- izgovaranje umetničkih tekstova;
- umetničko oblikovanje govora.

U govoru *Vladimira Medenice* oseća se dualizam; prava suština je u trojedinstvu.

Naime, antroposofija govori da čovek nosi telo, dušu i duh.

Ja podržavam ideju *Vladimira Medenice* da je ovo jedini život čoveka i za jednu ličnost (duhovna individualnost se reinkarnira). Čovek treba svoj život da dovede do kraja i maksimalno da ga iskoristi u jednoj inkarnaciji. Problem je ako čovek to nije uradio sa svojim životom i nije ga iskoristio na pravi način. Gde i kako će to ispraviti?

Zašto je i HRISTOS, tako visoko biće, sišlo u materiju? Zato što se to može ispraviti samo u zemaljskim uslovima, ne i u duhovnom svetu.

RUDOLF ŠTAJNER je, isto tako, bio oslobođen hrišćanskog vaspitanja i rastao je slobodno, kako se sam izrazio.

Njegova hristologija nije nastala iz vaspitanja niti iz čitanja tekstova Evandjelja.

ŠTAJNER je imao neposrednu sposobnost ulaska u duh.

Antroposofija je nauka koja obuhvata istraživanje unutrašnje duhovne sfere. Nauku čine metode. Naučni način razmišljanja je ugrađen u duhovnu nauku. Razvijanjem duševnih i duhovnih čula se ulazi u duhovna područja.

ŠTAJNER se bavio pitanjima saznanja. BELI je rekao da je ŠTAJNER uveo teoriju svesti, odnosno saznanje u oblast svesti, saznanje o samosvesti.

ŠTAJNER je razvio i pitanje slobode ("**Filosofia slobode**"), a i to je put duhovnog razvoja, jer intenzivno bavljenje filozofijom slobode razvija mentalne sposobnosti koje postaju duhovno čulo; dolazi se do ideja.

Nova nauka o saznanju i samosaznanju.

U vreme teosofskog društva, ŠTAJNER je došao do karme. Razišao se sa teosofskim društvom zbog HRISTA i hrišćanstva i sa njima je došao u sukob i sa ANI BEZANT i s tim pogrešnim shvatanjem HRISTA. Teosofi su mislili da će se HRIST ponovo inkarnirati u jednog čoveka, KRIŠNAMURTIJA. Napred izneto je dokaz da je ŠTAJNER bio hrišćanin. U knjizi BELOG se nalazi i citat: "da je ŠTAJNER hrišćanin par exelans dokaz je njegova Hristologija".

Sada dolazimo do trenutka u kome neke snage treba da povežemo. Hladno logičko mišljenje i toplo srce; "glava u srcu" i "srce u glavi".

"Srce prožeto mišljenjem", "toplina prožeta svetlošću" - to je utisak BELOG o ŠTAJNERU.

VLADETA JEROTIĆ:

Krenuo bih od onog o čemu govori *Vladimir Medenica*. Ja ovde imam jednog vatrenog pristalicu antroposofije (obraća se *Slobodanu Rakočeviću*).

Praktična strana antroposofije je veliki potencijal, a u Dornahu sam upoznao mnoge antroposofe, a ono u teorijskom delu ŠTAJNERA, to je drugo. ŠTAJNER je metodom koncentracije i meditacije razvio svoje sposobnosti, ali pisati **Peto Evandjelje**, to je drskost.

Praktičnu stranu, medicinu s homeopatijom, veoma je dobro razvio. Danas je homeopatija u usponu; ona je neobična.

U Stuttgartu sam video antroposofe koji su lečili i mislim da su se mnogi izlečili. ŠTAJNER je mislio da je u biljci imeli lek koji može da leči rak i mislio je da izleči rak. Međutim, ova imela ne može da izleči rak, ali u poslednjim fazama ove bolesti ublažava i otklanja bolove, tako da bolesnik ne mora da uzima morfijum.

ŠTAJNEROVA **pedagogija** je velika; veća je i od njegove medicine.

MILOŠ RADOJČIĆ je od 1950. godine vodio antroposofsko društvo.

ŠTAJNER je hrišćanin. On ima stav da je HRISTOS u centru istorije, što i mi mislimo.

Bio sam i u Ceixu, kod Haga gde su radili s lakšim debilima (imbecili) ali i idiotima. Za to kratko vreme ja nisam mogao da zapazim napredak kod pacijenata, ali su mi rekli da se poboljšanje primećuje posle dužeg vremena rada s njima.

Boginja *MICÍĆ*, mati *JEFIMIJA* u RAVANICI isto je počela da se bavi decom, i od tada u *SVETOJ PETKI* kod Ravanice neguju mentalno zaostalu decu.

Poljoprivreda je jako značajna zbog svih današnjih zagadjenja.

ŠTAJNER je bio za jedan prirodan način rada u poljoprivredi / primer. To je sve praksa.

Euritmija postoji. Postoji i zdravstvena euritmija. Radi se u terapeutske svrhe i s fizičkim i s duševnim bolesnicima. To je dovoljno ubedljivo.

Ja sam objavio knjigu o MILOŠU RADOJČIĆU. Bio je matematičar na Univerzitetu i legalno je izašao iz zemlje zbog neslaganja s komunistima i postao je matematičar u Sudanu, Cejlonu i u Parizu. To je sve bila jedna **intelektualna elita**.

MOMČILO ANASTASJEVIĆ i *VLADAN DJORDJEVIĆ* - umro je u Ženevi.

Tu smo dosta naučili i saznali.

II DEO ŠTAJNEROVE ANTROPOSOFIJE: *ISIDORA SEKULIĆ*

- nalazi se u 10. knjizi "*Teme*" iz 1962. godine u eseju "*Teozofi*" - 1918. godine, govori o utiscima o Štajneru.

Prisustvovala je predavanjima u Kristijaniji (OSLO); priča kako je ŠTAJNER u toku predavanja bio bled, znojio se i duboko je preživljavao to o čemu je govorio.

Knjiga *ANDREJE BELOG* je knjiga o umetnosti. *BELI* je preminuo 1934. godine. On je rus.

Reinkarnacija... ORIGEN je jeretik, bio za hrišćanstvo, u vreme Hristovo. Da li je sagrešio?

Jevandjelje po Jovanu 9.1 – 12 (citat):

Prolazeći vide Isus čoveka slepa od rođenja. Zapitaše ga učenici njegovi: Ravi!, ko sagreši, on ili roditelji njegovi, te se rodi slep? Isus odgovori: Niti on sagreši, niti roditelji njegovi, nego je to zato da se pokažu dela Božja na njemu

Ovo je bitno!

Vladika **IRINEJ** - "**Inkarnacija i/ili vaskrsenje**"

Kako će se čovek spasiti; raj i pakao.

Ateizam je greška institucionalne crkve, a JA Hristovo mistično telo; i pišem Crkva s velikim slovom C.

Inkvizicija, veštice: strah muškaraca od žena!

Teologija, pravoslavlje - čovek je suštinski **dualističko biće**, gospodine Rakočeviću, i hrišćanstvo kaže da je polu - dualistička religija. To *polu-* je vrlo ispravno.

Hrišćanstvo je katastrofična religija. Ne bi Hristos došao da to nije bilo tako. Meni su francuski psihijatri pričali da ljudi neće da se ubiju u depresiji ako znaju za reinkarnaciju.

Ohristovljena karma bez Duha Svetog.

Ne smemo **Hrista** da proglasimo genijalnim pedagogom.

BUDA kaže: dosta točka inkarnacije!

ŠTAJNER je bio kao pedagog i kao umetnik. Njegova figura koju sam video u Dornahu, HRISTOS, između Lucifera i Ahrimana, je divna. To je njegova dobra ideja. **Lucifer** je ono u nama što nas odvodi pre vremena gore u nebo (u pravoslavlju monofiziti), a **Ahriman** je ono u nama što nas odvodi u materiju; preterano u zemlju.

Slobodan je pokazao tu fotografiju skulpture, a Vladeta je rekao da je dobro to što je on pokazao, da je to nešto izuzetno.

RAZGOVOR :

RAKOČEVIĆ: ŠTAJNER me malo podseća na NOJA novog doba, da od kulture spasi što se može spasiti i dalje razvijati (snage razvoja), deo čovečanstva koji se može spasti, jer veliki deo čovečanstva ide pogrešnim pogrešnim putem, katastrofično.

Citat iz Kremanskog proročanstva (TARABIĆ je video Štajnera): **Medju ljudima u jednom narodu tamo na sjeveru ko iz vode izniči će jedan mali čovek, pa će ljude učiti ljubavi i druželjublju, ali i on će imati ulogu pritvorioaca i juda i biće čas gore, čas dolje. Niko od tih pritvorica neće htjeti da sazna šta je to prava ljudska milost, no ostaće njegove mudračke knjige, a i sve riječi kojima on budne zborio pa će ljudi vidjeti u kolikoj su zabludi bili. Vidjeće da su se ko žene svadjati ni oko šta i ni za šta! **

*(Kremansko proročanstvo, str. 164; izdanje Dragoljub Golubović, Dejan Malenković, *Bata*, Beograd, 1992.).*

JEROTIĆ:

Kad gledam DORNAH, ja tamo ne mogu da se vratim,.....

BELI doživljava Štajnera na umetnički način

Štajner govori o ljubavi i slobodi; nije etički govoriti o planeti Zemlji da predje u Vulkan. To nije bilo u redu, to je proročanstvo.

ISIDORA SEKULIĆ ga je gledala kako je on doživljavao to što je govorio.

Možda ćemo mi otići negde, to nije bilo etički i on je neke granice prelazio bez mere.

RAKOČEVIĆ: čitao je citate o BERDJAJEVU....

MEDENICA:

Sveprisutnost duše,... Mi smo stvoreni po obličju Božjem, pa kako smo stvoreni ako negde nismo bili, ako nismo postojali..

Ja ne mogu da prihvatim da se duša šeta. Hoću da dodjem svojim naporom da dovedim u vezu pravoslavni stav i inkarnaciju. Da li je sve ovo stvoreno ni iz čega ili iz obličja Božjeg. To po obličju Božjem nije ni iz čega; mi smo BILI, mi smo postojali na neki mističan, tajnovit način.

čita citat : ... 1)*Beli nije lak pisac... Iz poslednjeg poglavlja.

Ako je sve ovo ništa, ako je ovo sekta, štajnerijanstvo, život je tu da se ispuni do kraja, hajde da procenimo crkvu, duhovna traganja, na šta smo spali, sklerozu teologije,....

Zabeležio: mr Djordje Savić

UTISCI

Djordja Savića sa ove tribine:

Tribina je počela uvodnom reči VLADIMIRA MEDENICE, urednika knjige A. Belog o Rudolfu Štajneru, kojom je stvorena jedna atmosfera puna dilema i konfuzije, a što je bio odraz zbrke u njemu u odnosu na antroposofiju kao sektu i Rudolfa Štajnera kao učitelja. Apelovao je za toleranciju, očekujući valjda neke ekcese među prisutnima. I prvo čega se dotakao bila je **karma**, koju je definisao kao selidbu duša, čime je samo još više *dolio ulje na vatru*. Moj je utisak da je to radio namerno. Mislim da je to činio iz dobre volje, ali naopako.

Posle toga je govorio SLOBODAN RAKOČEVIĆ, sjajno, kako samo on to ume, ali zbog upadica od strane Vladimira i njegovog, ipak neadekvatnog uvoda, nije uspeo do kraja da dovede svoju prezentaciju antroposofije kao duhovne nauke i da iskaže decidno da ona nije ni religija ni teologija. U takvoj atmosferi pomenuo je i Peto Evandjelje Rudolfa Štajnera, što je kasnije izazvalo reagovanje VLADETE JEROTIĆA.

Zatim je uzeo reč VLADETA JEROTIĆ koji je ukazao na, kako je on to podelio, teorijsku i praktičnu stranu antroposofije. Govorio je iz svog ličnog iskustva, pošto je prisustvovao sastancima jugoslovenskih antroposofa s dr MILOŠEM RADOJČIĆEM i za koje je izneo veoma lepo mišljenje, nazvavši ih *intelektualnom elitom*.

Pošto je lično boravio u antroposofskom medicinskom centru u Štutgartu (Nemačka), kao i na nekim privatnim antroposofskim klinikama koje rade s mentalno zaostalim osobama i duševnim bolesnicima, i kako je imao priliku da se upozna s njihovim radom, dao je pozitivno mišljenje o njemu. Veoma lepo i sa simpatijama je govorio o praktičnoj strani antroposofije.

Medjutim, kada je dotakao teorijsku stranu antroposofije, normalno da je kao jedan od vodećih ljudi u pravoslavlju i medijski popularna ličnost, reagovao na Peto Evandjelje, karmu, na priču o Vulkanu.....

Izneo je svoje mišljenje da je ta Štajnerova priča nemoralna.

Nakon toga, dijalog koji je usledio kroz pitanja i odgovore, nosio je pečat atmosfere pokrenute uvodnim izlaganjem: bio je rasplnut i bez snage nosioca tribine da se usresrede na temu tribine - da razgraniče pojmove antroposofije, religije, teozofije, kao i da definišu međusobne odnose i relacije R. Štajner, – A. Beli, Berdjajev, čak i Isidora Sekulić koja je prisustvovala nekim predavanjima Štajnera.

U takvoj atmosferi je tribina i završena — rasplnuto.

* * *

Pošto je ova tribina izazvala i neke reakcije naših prijatelja koji se bave antroposofijom, ja bih ih zamolio da se pre neke svoje reakcije zamisle i da pokušaju da shvate da dr Vladeta Jerotić kao pravoslavni teolog, nije ni mogao drugačije da reaguje na **Peto Evandjelje** (koje je jeres pored četiri evandjelja u Novom zavetu), ili, pak, na **karmu** (koja se smatra sinkretičkim elementom i zbog koje se s aspekta pravoslavlja o antroposofiji govori kao o sektu) ili na **Vulkan** (ova priča se smatra prorokovanjem, proricanjem budućnosti, a crkva strogo zabranjuje proricanja svake vrste).

Ovi naši prijatelji treba da shvate da Jerotić nije ni mogao, i da je hteo, drugačije da reaguje.

Ali, sam njegov dolazak na ovu tribinu i simpatije koje je ispoljio prema praktičnoj strani antroposofije, kao i Jerotićevo bogato iskustvo i poznavanje rada antroposofskih organizacija su za svako poštovanje.

Oni naši prijatelji, skloni kritizerstvu, treba da se sete reči HRISTA (*Jevandjelje po Mateju* - citat):

Ne sudite, da se vama ne sudi. Jer će vam se suditi sudom kojim vi sudite, i meriće vam se merom kojom vi merite. Zašto vidiš trun u oku brata svoga, a brvna u oku svome ne primećuješ? Ili, kako možeš reći bratu svome: Stani da ti izvadim trun iz oka tvoga, ti koji imaš brvno u oku svome? Licemere, izvadi najpre brvno iz oka svoga, pa ćeš onda videti kako ćeš da izvadiš trun iz oka brata svoga..*

Dragi srpski prijatelji, znani i neznani,

mi smo, zajedno sa tri druga terapeuta, od 2000. godine posetili Beograd pet puta. Hteli smo da stupimo sa vama u kontakt, da upoznamo ljude, da sudelujemo u vašem životu i da ispitamo da li postoji entuzijazam za antroposofsku medicinu. Svi mi, nas petoro, smo imali intenzivna iskustva u Srbiji tokom naših radnih nedelja i zavoleli smo mnoge ljude.

Ove jeseni smo se zapitali, da li je u redu da nastavimo sa ovim polugodišnjim posetama? Kod svih nas postoji volja da se opet dođe; naše porodice i kolege su uvek odobravale naša putovanja.

Antroposofska medicina je kao živi organizam. Za njen razvoj neophodno je nekoliko činilaca, na primer, entuzijazam, saradnja, briga i kontinuitet. Osnovni uslov za sve te elemente predstavlja poverenje, poverenje u sebe, u drugog i u ciljeve koje gajimo u sebi. Vraćali smo se u Beograd srećni zbog individualnog entuzijazma, ali, kako smo primetili, drugi aspekti se nisu stekli u međuvremenu.

Sa bolnim osećanjem moramo da zaključimo da u sadašnjem obliku nastavljanje ovih poseta ne izgleda korisno.

Bolno je i zbog toga što smo se sreli sa velikom ljubaznošću na raznim mestima, posebno u Zrenjaninu.

Preispitujući se, vidimo da ova veza sa Srbijom nije prekinuta – već je to radije jedan međuprostor u kome se čeka da sazri vreme kada će doći do novog oblika saradnje između srpske i holandske grupe ljudi.

Sa najboljim željama, srdačno

Joost Laceulle.

Casper Post Uiterweer

Prevod sa engleskog: Nada Škondrić

Novembar, 2003